

EL LLIBRE CATALÀ

per JORDI ARBONES

En el darrer número que hem rebut de *Serra D'Or* (juny 1964), hem pot llegir un article de Joan Triadú en el qual revisa la situació actual del llibre català. No hi ha dubte que, tal com assenyala Triadú, la publicació de llibres catalans ha pres una volada que pot fer-nos sentir optimistes respecte del seu futur. Mes això no vol pas dir que hàgim de considerar que ja ens trobem en una còmoda posició normal, comparable a la d'altres països. Les limitacions i els defectes de l'edició de llibres catalans del moment present són posades en evidència, amb la característica lucidesa de sempre, pel nostre crític. Triadú subratlla les omissions o mancances de determinats gèneres literaris, amb la qual cosa nuclis considerables de catalans es troben en la situació de no llegir res en la pròpia llengua. Ara bé, respecte de la quantitat de publicacions, podem sentir-nos més feliços. Voldria, només, afegir algunes dades, més aviat estadístiques, a les atinades conclusions a què ha pervinut Triadú.

Segons J. Corominas (*El que s'ha de saber de la llengua catalana*) a l'any 1786 el nombre de volums i opuscles publicats en català fou de 90, al 1926, d'uns 500; al 1927, d'uns 660 i al 1933, d'uns 740. Ara bé, ell mateix assenyala que Bertran i Pijoan només donava 195 títols apareguts l'any 1926, 260 al 1927 i 276 (o 292) el 1933, però Bertran no incloïa les obres teatrals, les col·leccions periòdiques de novel·les curtes, els opuscles de menys de cent pàgines, les revistes ni cap classe de periòdic. Realment, si hem d'acceptar com a vàlides les estrictes xifres de Bertran i Pijoan, ens trobaríem que als anys 1954 al 1957 ja gairebé estariem aconseguint la meitat del nombre d'edicions dels anys presos com a comparació. L'editorial Raixa en el "Cap d'any 1956" aplega 102 títols apareguts entre agost de 1954 i agost de 1955; en el de l'any 1957 n'aplega 162 i en el de l'any 1958, 181, en períodes semblants, tot fent la salvetat que, per manca de temps, les llistes no s'han pogut fer exhaustives.

Ara bé, Joan Triadú ens diu que en el mes d'abril han aparegut més d'una seixantena de títols i sabem, també, que dos llibres (*La memòria es diverteix*, de Valentí Castany i *Els altres catalans*, de Francesc Candel, d'un tiratge de quatre mil i tres mil exemplars, respectivament) s'exhauriren en la Diada del Llibre d'enguany. En l'espai "Bibliografia recent" de *Serra d'Or*, que recull llibres, opuscles, quaderns, fascicles d'obres en curs de publicació, escrits o traduïts en llengua catalana, he pogut comptar (sense incloure les revistes) 379 títols en els números d'abril de 1963 fins al d'abril de 1964. Resulta, doncs, que estem sobrepassant el 50% de la producció editorial de l'any 1933, segons les xifres de Corominas. Ara bé, això

no vol dir, però, que hàgim recorregut la meitat del camí, quant a la quantitat, si tenim esment de la natural evolució que han sofert altres països. Cercant la comparació de la producció bibliogràfica d'Espanya, trobarem que a finals dels anys vint i principi dels trenta, les edicions a Catalunya excedien la novena part de les impressions castellanes; per tant, quan sortien 740 títols catalans, n'apareixien 6.600 en castellà. La producció de llibres nous per any a Espanya és de 12.300 (segons les dades ofertes pel "Ier Congrés Ibero-americà de Cambres i Associacions del Llibre", celebrat a Mèxic entre el 19 i el 23 de maig d'enguany). Val a dir que, mentre la publicació de llibres castellans s'ha duplicat, les edicions catalanes tot just han superat la meitat de la línia que marca la producció editorial de l'any 1933.

M'afanyo de remarcar que de cap manera hem de sentir-nos deprimits per aqueixos resultats. Al contrari, hem de considerar el fet com una mena de "miracle" (utilitzant el terme en la significació que ha tingut aplicat al desenvolupament de l'economia alemanya, per exemple). I això es farà més evi-

dent si agafem com element comparatiu, possem per cas, la producció editorial de Xile, amb 350 llibres per any i encara es reforçarà aqueixa evidència quan observem que Argentina, Brasil i Mèxic presenten una producció de 4.000 llibres nous, per any i per nació (x). O sigui que, si un país com Xile, amb govern propi, amb totes les característiques de nació lliure, edita 350 llibres per any; si nacions com Argentina, Brasil i Mèxic, amb poblacions que superen la de Catalunya tres o quatre vegades, (àdhuc considerant l'alt percentatge d'analfabetització d'aquestes països) publiquen 4.000 llibres l'any, els 379 títols editats a casa nostra, comptant només amb un públic lector que és una minoria, un "cercle d'addictes", com diu Triadú, desafiant tots els obstacles oposats per un règim genocida, que ha practicat una política assimilatòria i d'anorreament totals vers Catalunya, crec que amb tota justícia podem considerar-los com fruit d'un "miracle".

Nogensmenys, encara estem lluny de la meta. Mes la nova etapa ja s'ha iniciat. Ara ja no es tracta de subsistir, sinó de situar l'edició de llibres catalans al nivell que li correspon.

(x) Aquestes dades, també foren donades al Congrés citat.

INFORMACIONS DE L'INTERIOR

De les informacions rebudes fa pocs dies de Catalunya, volem destacar la que publiquem tot seguit, mostra de l'esperit de lluita que anima la nostra ciutadania en allò que es refereix a la cultura catalana. Tot un exemple a seguir?

AMIC: Moltes vegades ens hem preguntat tots. —Si, però què s'hi pot fer? Els esdeveniments del 1960 han iniciat un redreçament. I han vingut, en bona part, per la natural majoria d'edat de la joventut i per la tasca humil i constant d'uns quants homes de fe. Fe en la veritable Pàtria, que augmenta i premia sempre el més petit esforç, perquè la veritat no ha estat ni serà mai colgada mentre els homes en siguem dignes.

Nosaltres no pretenem pas —i en dir nosaltres us hi comptem a vós— cap esforç impossible o d'un excessiu risc. Cal que els més actiu amb les armes possibles perquè aquesta es la única actuació que pot esdevenir massiva. I allò que ara i deu doncs fer el comú dels catalans, té uns punts senzills són aquests:

ACCIO CULTURAL. — Comprar llibres, subscriure's —el subscriptor es de veras qui ajuda— i subscriure d'altres a col·leccions nostres.

Comprar i subscriure's a revistes almenys bilingües o totalment en català (com "*Serra d'Or*").

Conferències. Assistir-hi, organitzar-ne.

Classes de català. Aprendre'l tots, organitzar curssets.

Discos catalans. Els de rondalles, són gairebé imprescindibles als nostres infants per a comprendre tot el món cultural que un dia referem. Els de música d'ara en català, caldria convertir-los en èxits inqüestionables.

Aquells que puguin, donar premis o ajuntar-se per a conseguir estímuls: Teatre. Orfeons, Esbarts. Sardanes. Excursionisme. No oblidant mai, però, que encara ens són més vitals els aspectes no populars.

No fem donatius voluntaris que no ens siguin demanats en l'idioma que per naixença i fins a l'any 39, èrem lliures d'emprar en diaris, revistes, escoles, ràdio, cinema...

I que la nostra vida en la família i en la feina sigui sempre catalana: Impresos, escrits. Escollim tant com puguem escoles, esglésies, centres. Que aquells que respecten la catalanitat de Catalunya siguin encoratjats per la nostra presència.

La fórmula es breu: CAL QUE LA NOSTRA CULTURA DEIXI D'ESSER UNA EMPRESA A PERDUES, CAL UNA SEGURETAT DE PUBLIC, COM ABANS.

ACCIO DE DEFENSA contra l'intent de "digestió". Sovint, circulen consignes o informacions. Hem pensat en la nostra responsabilitat en rebre'n alguna? Algú que accepta un risc greu ens ha fet confiança:

(Passa a Pàg. 6)

Catalunya, 117 (setembre 1964), p. 5